Düşünceyi Geliştirme Yolları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- Yazar ya da konuşmacı düşüncesini açıklamak, desteklemek ve **inandırıcı** kılmak için düşünceyi geliştirme yollarına başvurur.
- **Tanımlama:** Bir kavramın ne olduğunu açıklar; "Nedir?" sorusuna cevap verir: "Sözlük, kelimelerin anlamlarını veren kitaptır." **Örneklendirme:** Düşünceyi somut örneklerle açıklar: örneğin, mesela, gibi.
- **Karşılaştırma:** İki ya da daha çok varlığın benzer ve farklı yönlerini ortaya koyar: daha, en, -e göre, oysa, ise.
- **Benzetme:** Anlatılanı daha iyi anlaşılır kılmak için onu başka bir şeye benzetir: "Beyin, bilgileri raflara dizen bir kütüphane gibidir."
- **Tanık gösterme:** Düşünceyi desteklemek için konunun uzmanı ya da sözüne güvenilen birinin görüşüne başvurur: "Bir diş hekimi şöyle diyor: ..."
- **Sayısal verilerden yararlanma:** Sayı, oran, yüzde ve istatistikle düşünceyi somut ve inandırıcı hâle getirir: "Sınıfımızdaki 30 öğrencinin 24'ü ..."

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. "Termometre, sıcaklığı ölçmeye yarayan bir araçtır."
Cümlede hangi düşünceyi geliştirme yolu kullanılmıştır?

A) Tanımlama B) Örneklendirme C) Tanık gösterme D) Benzetme

2. "Okulumuzdan geçen ay 1200 plastik şişe geri dönüşüme gönderildi."
Cümlede hangi düşünceyi geliştirme yolu kullanılmıştır?

3. "Bazı hayvanlar kışı uyuyarak geçirir; örneğin ayılar, kirpiler ve yarasalar."
Cümlede hangi düşünceyi geliştirme yolu kullanılmıştır? Hangi kelime bunu gösterir?

4. "Okulumuzun beden eğitimi öğretmeni, 'Her gün yarım saat hareket etmek, bütün gün zinde kalmanın anahtarıdır.' diyor."
Cümlede hangi düşünceyi geliştirme yolu kullanılmıştır?

5 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru olanlar için **D**, yanlış olanlar için **Y** yazınız.
(…) Tanımlama, "Nedir?" sorusuna cevap verir.
(…) Tanık göstermede konuyu bilen birinin sözüne başvurulur.
(…) Sayısal veriler anlatımı daha soyut hâle getirir.
(…) Karşılaştırmada iki varlığın benzer ve farklı yönleri anlatılır.

6 Cümleleri kullanılan düşünceyi geliştirme yoluyla eşleştiriniz.
1) Bulutlar, gökyüzünde yüzen pamuk yığınlarına benzer.
2) Ada, çevresi tamamen sularla çevrili kara parçasıdır.
3) Kedi köpekten daha bağımsız bir hayvandır.
4) Anketimize katılan 50 kişiden 35'i sabah yürüyüşü yapıyor.
a) Tanımlama b) Karşılaştırma c) Benzetme ç) Sayısal verilerden yararlanma

7 Aşağıdaki kelime ve işaretler, en çok hangi düşünceyi geliştirme yolunun ipucudur? Yazınız.
a) "örneğin, mesela" b) "… denir" c) "-den daha, -e göre" ç) "%"

8 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **benzetmeden** yararlanılmıştır?
A) Kütüphanemizde 3000'den fazla kitap var.
B) Kitap, bilgi ve düşünce içeren basılı eserdir.
C) Roman, hikâyeden daha uzundur.
D) İyi bir kitap, insanı uzak diyarlara taşıyan bir gemi gibidir.

9 "Sözlük" kavramını **tanımlama** yoluyla açıklayan bir cümle yazınız.

10 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **karşılaştırma** yapılmıştır?
A) Zürafa, uzun boynuyla bilinen bir memelidir.
B) Çita, aslandan çok daha hızlı koşar.
C) Uzmanlar, düzenli yürüyüşün kalbe iyi geldiğini söylüyor.
D) Deniz, gün batımında altın bir halı gibiydi.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Paragrafta kullanılan **dört** düşünceyi geliştirme yolunu, kullanıldıkları cümlelerle birlikte yazınız.

> Uyku, vücudun ve zihnin dinlendiği doğal bir dinlenme hâlidir. Araştırmalara göre 6-12 yaş arasındaki çocukların günde 9-12 saat uyuması gerekir. Uykusuz bir beyin, şarjı bitmek üzere olan bir telefona benzer; yavaşlar ve hata yapar. Örneğin uykusunu alamayan bir öğrenci derste dikkatini toplamakta zorlanır.

12 Yukarıdaki paragrafta aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisi **kullanılmamıştır**?

A) Tanımlama B) Sayısal verilerden yararlanma C) Karşılaştırma D) Benzetme

13 "Sınıfımızda kitap okumayı seven çok öğrenci var." cümlesini **sayısal verilerden yararlanarak** daha inandırıcı hâle getiriniz.

14 Tabloda okul bahçesine dikilen fidan sayıları verilmiştir. Tablodaki bilgileri kullanarak **sayısal veri** ve **karşılaştırma** içeren bir cümle yazınız.

Yıl	2023	2024
Dikilen fidan	15	40

15 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **tanık gösterme** yoluna başvurulmuştur?

A) Fen bilimleri öğretmenimiz, "Deney yapmak, bilgiyi yaşayarak öğrenmektir." diyor.
B) Deney, bir bilgiyi sınamak için yapılan çalışmadır.
C) Deneyler, okuduklarımızı gözümüzün önüne getiren birer pencere gibidir.
D) Sınıfımız bu dönem 12 deney yaptı.

16 **Kitap** ile **film**i karşılaştıran iki cümle yazınız.

17 Bir metinde **sayısal verilerden yararlanmanın** en önemli katkısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Metne şiirsel bir hava katması
B) Okurun hayal gücünü harekete geçirmesi
C) Düşünceyi somut ve inandırıcı hâle getirmesi
D) Kahramanların duygularını yansıtması

18 Bir öğrenci "Kardeşim benden üç yaş küçük." cümlesinde **benzetme** yolu kullanıldığını söylemiştir. Öğrenci haklı mıdır? Açıklayınız.

19 "Güneş'in çapı, Dünya'nın çapından yaklaşık 109 kat büyüktür."
Cümlede hangi **iki** düşünceyi geliştirme yolu birlikte kullanılmıştır?

20 Paragrafı, düşünceyi destekleyen bir **örnek** cümle ekleyerek tamamlayınız.

> Geri dönüşüm, atıkların yeniden kullanılabilir hâle getirilmesidir. Pek çok atık geri dönüştürülerek yeni ürünlere dönüşebilir. .....

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Paragrafı okuyunuz. Numaralanmış cümlelerde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını yazınız.

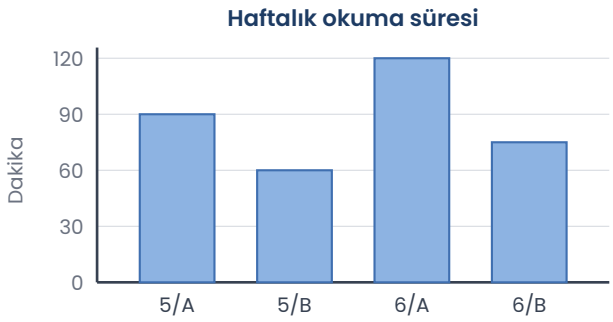
> **(I)** Kaktüsler, kurak bölgelerde yaşamaya uyum sağlamış, gövdelerinde su depolayan bitkilerdir. **(II)** Kalın gövdeleri, suyu aylarca saklayan birer depo gibidir. **(III)** Bazı kaktüs türleri 10 metreden uzun boylara ulaşabilir. **(IV)** Geniş yapraklı bitkiler suyu yapraklarından hızla kaybeder; oysa kaktüslerin yaprak yerine taşıdığı dikenler su kaybını azaltır.

22 Yukarıdaki paragrafta aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisine **başvurulmamıştır**?

A) Tanımlama B) Tanık gösterme C) Benzetme D) Karşılaştırma

23 Yukarıdaki paragrafa **tanık gösterme** yolunu kullanarak bir cümle ekleyiniz.

24 Grafikte dört sınıfın bir haftada kitap okumaya ayırdığı ortalama süre (dakika) verilmiştir. Grafikten yararlanarak **sayısal veri** ve **karşılaştırma** içeren iki cümle yazınız.

25 Paragrafta hangi iki düşünceyi geliştirme yolu kullanılmıştır?

> Kutup bölgeleri, Dünya'nın dev bir buzdolabı gibidir. Örneğin Antarktika'yı kaplayan buzullar, gezegenimizdeki tatlı suyun büyük bölümünü barındırır.

A) Benzetme – Örneklendirme
B) Tanımlama – Tanık gösterme
C) Karşılaştırma – Sayısal verilerden yararlanma
D) Tanık gösterme – Benzetme

26 "Kitap okumak faydalıdır." düşüncesini önce **örneklendirme**, sonra **benzetme** yoluyla destekleyen birer cümle yazınız.

27 Bir öğrenci, okul bahçesindeki çöplerin arttığını müdüre yazacağı mektupta **en inandırıcı** biçimde göstermek istiyor. Öğrenci hangi düşünceyi geliştirme yolunu kullanmalıdır?

A) Benzetme
B) Tanımlama
C) Karşılaştırma yapmadan yalnızca duygularını anlatma
D) Sayısal verilerden yararlanma

28 "Diş sağlığı" konulu bir yazıda aşağıdaki kişilerden hangisinin sözüne başvurmak **tanık gösterme** açısından en uygundur?

A) Ünlü bir futbolcu B) Bir aşçı C) Bir diş hekimi D) Bir ressam

29 Bilgilendirici metinlerde **tanımlama** yoluna genellikle metnin başında yer verilir. Bunun nedeni ne olabilir? Açıklayınız.

30 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem **tanımlama** hem de **örneklendirme** vardır?

A) Kediler, köpeklerden daha az havlar.
B) Memeliler, yavrularını sütle besleyen canlılardır; örneğin yunuslar ve yarasalar.
C) Bir kuş uzmanı, "Leylekler her yıl aynı yuvaya döner." diyor.
D) Bulutlar gökyüzünde yüzen gemiler gibiydi.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**